

Oljeindustrien har ingen hemninger

Mens alle naturfaglige instanser går klart i mot en åpning av Skagerrak for leteboring, feier Oljeindustriens Landsforening (OLF) alle argumenter til side og krever hele området åpnet for boring. OLF liker ikke utredningens negative omtale av letevirk-somheten.

N&M Bulletin
Gunnar Bolstad

Konsekvensutredningen for Skagerrak, som ble lagt fram i fjor høst, anbefaler at bare ett av de sju utredede områdene åpnes for leteboring uten begrensninger. De anbefalte tidsbegrensningene på de seks andre områdene er så omfattende at det neppe vil være mulig å drive leteboring, og i hvert fall ikke kommersiell boring, dersom det skulle bli aktuelt på et senere tidspunkt.

De naturfaglige instansene som har avgitt høringsuttalelser til utredningen går enda lenger. Konklusjonen fra Di-

rektoratet for naturforvaltning (DN) er at de aktuelle områdene i Skagerrak ikke bør åpnes i det hele tatt. – Ved å anvende anbefalingene i utredningen om å bruke prinsippet «føre var» ved vurdering av risiko for skade på naturmiljøet og avgrensning av virksomhet i tid og rom, mener vi at letevirk-somhet ikke bør forekomme innen utredningsområdet, heter det i DN's uttalelse.

DN legger stor vekt på forholdene for laksefisk og sjøfugl og hensynet til nærliggende arealvern-områder. Ikke minst tar DN opp konsekvensene som ytterligere luftforurensning fra plattformene kan føre til. Sør-Norge er sterkt belastet av sur nedbør, og DN vil ha en nærmere utredning av hva ytterligere luftforurensning kan føre til.

DN retter også søkelyset mot det faktum at vellykket leteboring nærmest automatisk etterfølges av regulær utvinning. Derfor har DN også gjort vur-

deringer med en slik utvikling som grunnlag, noe konsekvens-utredningen ikke har gjort.

- Uakseptabelt

Naturvernforbundet slutter seg til DN i denne vurderingen, og finner planene om boring i Skagerrak helt uakseptable. – Konsekvensutredningens anbefalinger ivaretar oljeindustriens interesser på bekostning av miljøet og andre brukerinteresser, sier Naturvernforbundet i sin høringsuttalelse, og peker på at virkningene av et større oljeutslipp i Skagerrak kan bli dramatiske. Ved en utblåsning er det 80 prosent sannsynlighet for at oljen vil nå land innen to døgn.

Ifølge Stavanger Aftenblad skal også svenske og danske miljømyndigheter ha alvorlige betenkeligheter omkring den norske konsekvensutredningen, som de ikke oppfatter som god nok.

Norsk ornitologisk forening

(NOF) fraråder enhver letevirk-somhet i området, og henviser blant annet til fuglebestander som trekker over området. Flere av disse bestandene raster på åpent hav og er svært utsatt for oljesøl.

NORTRA har intet å utsette på konsekvensutredningens naturfaglige konklusjoner, men arresterer en rekke alvorlige feil i utredningen som bidrar til å tilslore Skagerrakkystens betydning som reiselivsmål og friluftsområde. 1000-1500 arbeidsplasser står i fare som følge av letevirk-somheten i Skagerrak på grunn av redusert reisevirk-somhet til området, påpeker NORTRA.

- Alt må åpnes

Oljeindustriens Landsforening (OLF) har på sin side ingen betenkeligheter med å åpne alle sluser. OLF liker ikke at utredningen retter søkelyset mot negative sider ved oljevirk-somheten: – Utredningen blander ofte fakta og skjønn, noe som fører til at det finnes en rekke eksempler på at letevirk-somheten presenteres i negativ sammenheng, heter det i uttalelsen fra OLF, som konkluderer: Alle de foreslåtte områdene bør åpnes for letevirk-somhet.

OLF: for åpning

"Alle områder åpnes for letevirk-somhet".

DN: mot åpning

"Letevirk-somhet bør ikke forekomme".

Miljøteknologien øker mest i Norge	side 3
Europeisk skog blir stadig dårligere	side 4
Oljesøl er uproblematisk, sier NOE-ansatt	side 5
Norge tapte mot EU om sprøytemidler	side 7
Vil ikke stenge Ignalina-kraftverket	side 9

Norges Naturvernforbund Ansv. red.: Gunnar Bolstad

Red. sekr: Ole P. Pedersen
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 0803 50 94602
Telefon: 22 71 55 20
Telefax: 22 71 56 40

Annonser tlf: 22 71 92 20
Annonser fax: 22 71 92 38
Produksjon: Oslo Grafiske as.
Trykktet på Retur Offset, 100
prosent resirkulert papir.
Neste N&M Bulletin kommer
28. januar 1994.

Unasjonalt virkemiddel

Fra tid til annen beskyldes Naturvernforbundet for å opptre «unasjonalt». Senest skjedde det i forrige uke, da representanter for forbundet varslet utenlandske papirkjøpere om hærverket på den verneverdige skogen i

Skotjernfjell.

Skogeiernes kraftige reaksjoner mot Naturvernforbundets metoder er nok et eksempel på den situasjonsbestemte prinsippfasthet som kjennetegner næringslivets og politikernes holdning til ideelle organisasjoner. Det hersker stor enighet om at organisasjonene er en nødvendig del av vårt demokratiske system. Thorbjørn Berntsen har tidligere bedt miljøbevegelsen om å puste ham «både i nakken og i ansiktet». Berntsen har forstått behovet for et motpress til industriens velsmurte lobbyvirksomhet, og er profesjonell nok til å tåle kritikk. Imidlertid er ikke alle like flinke til å takle situasjonen når søkelyset rettes mot dem selv.

Miljøbevegelsens oppgave er å opptre på vegne av naturen og fremtidige generasjoner. Det er i utgangspunktet en kompromissløs utfordring. Miljøbevegelsens maktmidler er få, særlig dersom organisasjonene ønsker å holde seg innenfor lovverkets rammer. Noen metoder har imidlertid vist seg å være svært effektive, selv om de er upopulære hos dem som rammes. Motstanderne er med få unntak mektige, pengesterke og arrogante, enten det dreier seg om store industrikonserner, skogeieryndastier eller politikere. Miljøbevegelsen «ofre» er altså personer og næringsinteresser som i høy grad benytter temmelig drøye maktmidler selv. Ett av disse maktmidlene er å vende det døde øret til.

Sakens kjerne i striden om Skotjernfjell på Romerike er at Norge ikke lever opp til sine forpliktelser ifølge den konvensjonen om biologisk mangfold som vi underskrev i Rio de Janeiro i 1992. Blant annet er barskogsvernet altfor svakt, noe også Berntsen erkjente da han underskrev avtalen. I Skotjernfjell, som ikke kom med i barskogplanen, finnes store dokumenterte verneverdier.

Norske skogeiere har ikke evnet å opptre konstruktivt i striden om barskogsvernet. Når Naturvernforbundet har gått til det skritt å gjøre utenlandske papirkjøpere oppmerksomme på norske forhold, er det ikke for moro skyld. Skogeierne må selv ta et ansvar for at konflikten er blitt trappet opp til dette nivået.

Politikere og næringsinteresser synes det er viktig at Naturvernforbundet øver press på dem, men de liker ikke at presset blir for sterkt. Spørsmålet er om miljøbevegelsen skal slakke på presset når det begynner å virke?

Urskog og råderett

PROFIL

Helge Ole Bergesen, forsker
Fridtjof Nansens Institutt

Naturvernforbundets (NNV) aksjon mot Norske Skog og skogbrukets framferd i det som er igjen av norske urskoger reiser mange interessante spørsmål: Dette er en god påminnelse om at bevaring av jordens biologiske mangfold ikke bare gjelder fjerne tropiske strøk, men også våre egne skoger. Vi har også utsatte og ukjente arter. Dermed viser konflikten om vern av barskog en annen generell tendens: Kortsiktige, konkrete interesser går foran de langsiktige og diffuse – både i Norge og i den tredje verden. Hvis vi her i landet ikke har råd til å ta vare på naturarven, hvem har det da?

NNVs aksjonsform er også interessant: Tyske papirimportører oppfordres til å boikotte Norske Skogs produkter som protest mot huggingen i urskog. Dermed kan miljøvernet ramme næringslivet på dets ømmeste punkt: sluttlinjen i regnskapet. Det skal ikke så store endringer i etterspørselen til, før det merkes også for en gigant som Norske Skog. For importørene er det trolig en enkel sak å flytte innkjøpene av papirmasse fra Norge til f.eks. Sverige eller Finland. Dette kan bli et eksempel på at det er lettere å påvirke store bedrifter gjennom markedet enn gjennom politiske reguleringer. Dets siste tar lengre tid, og krever ofte større ressurser.

Saken reiser også viktige internasjonale spørsmål: Er barskogsvernet i samsvar med Norges forpliktelser under den internasjonale avtalen om bevaring av biologisk mangfold, som nylig har trådt i kraft? Det ville jo vært oppsiktsvekkende om Gro-landet, gromjenta i internasjonalt miljøvern, ikke klarte å etterleve en av de viktigste avtalene. Problemet er at det vil vi sannsynligvis aldri få vite. FN-avtaler av denne typen er ofte så vagt formulert at det er vanskelig å si om en stat

lever opp til sine forpliktelser. Dessuten har som regel ikke andre enn statene rett til å reise klagesak mot en bestemt regjering – og det skal svært mye til. Politikere og diplomater vil helst unngå den slags ubehageligheter. Det ville være instruktivt om NNV forsøkte å få reist dette spørsmålet innenfor de organer som skal følge opp denne avtalen, men jeg tror ikke man skal ha noen forventning om å nå fram til realitetsbehandling.

Derimot har NNV kanskje større muligheter, i allianse med europeiske miljøorganisasjoner, til å få reist sak mot norske myndigheter innenfor EUs organer og EØS-avtalen. Fellesskapet har strenge regler for naturvern og beskyttelse av arts mangfold – og lokale grupper har i flere tilfeller med stort hell truet med å blande «Brussel» inn i konflikter som ligner på denne. Det har ført til at nasjonale myndigheter raskt har blitt langt mer forhandlingsvillige. De vet nemlig at hvis en slik konflikt bringes inn for EU-domstolen, kan den bli behandlet, selv om det bare står en fattig miljøorganisasjon bak. Myndighetene vet også at et nederlag i en slik sak ikke bare fører til at man taper ansikt, men faktisk må rette seg etter domstolens avgjørelse. EUs lovgivning er nemlig ikke bare juridisk bindende – det er FN-avtaler også – men den anvendes av en domstol parten må respektere, enten de liker dens avgjørelser eller ei.

Det kan se paradoksalt ut at vi nordmenn som er verdensmestre i miljøvern, må til Brussel for å løse en intern konflikt om vern av en av våre egne nasjonalhelligdommer – barskogen. Skal kontinentale jurister få skalte og valte med våre naturressurser? Og, o gru: Tenk om de tok mer hensyn til naturarven og ettertiden enn politikere som er valgt av verdensmestrene selv? Nei, det er nok best å holde denne saken langt unna Brussel. Hva gjør det om urskogen går tapt, så lenge Ola og Kari beholder råderetten over den?

Miljøteknologien øker mest i Norge

Markedet for miljøteknologi er av de bransjene som har størst vekst i Norge. Norges Eksportråd forventer en årlig vekst på rundt ti prosent i årene framover. Og potensialet er enda større.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

En undersøkelse i regi av Norges Eksportråd i fjor sommer viste at markedet for miljøteknologi i Norge er på rundt fire milliarder kroner. Dette gjelder produksjon både for hjemmemarkedet og for eksport. Økningen var på ni prosent fra året før, mens eksporten økte med 11 prosent.

Totalt var vel 4000 mennesker sysselsatt med miljøteknologi. I undersøkelsen ble det bare tatt med produkter som var utviklet spesielt for å løse miljøproblemer, slik at omdefinering av eksisterende produkter ikke ble regnet med.

Bedriftsrådgiver Norman Weisz i Norges Eksportråd sier til N&M Bulletin at det forven-

tes en like sterk økning i markedet i årene som kommer. Han viser til at det internasjonale markedet kommer til å øke i samme tempo som i Norge. Totalmarkedet i verden er nå på 200 milliarder dollar, og det kommer til å fordobles i løpet av ti år.

– Er norske bedrifter i tilstrekkelig grad med på denne karusellen?

– Norge har en svært liten andel av det internasjonale markedet for miljøteknologi, og det kan bli større, sier Weisz forsiktig.

Han sier at det offentlige, gjennom et samarbeid mellom SFT, Forskningsrådet og Eksportrådet, stimulerer til økt satsing på miljøteknologi gjennom ulike støtteprogrammer. Men målet er at markedet for miljøteknologi skal rulle av seg selv fordi det er kommersielt interessant.

Stort potensial

Leder Trygve Norman i Miljøteknologisk Forum er også optimistisk med henblikk på mulighetene for norske bedrifter som satser på miljøteknologi.

– Det er et stort potensial for norske bedrifter. Det nytter ikke å ta opp konkurransen med de

store aktørene internasjonalt, men det er mange små nisjer der norske bedrifter kan gjøre det bra. For eksempel har ABB Norsk Viftefabrikk 50 prosent av verdensmarkedet innen rensing av luftutslipp fra aluminiumsindustrien.

Også fagsjef Svein G. Nyblin i Norske Sivilingeniørers Forening (NSF) har stor tro på markedet for miljøteknologi.

– Det er store ikke utnyttede muligheter for norsk industri på dette markedet. Nå er det om å gjøre å motivere bedriftene til å satse på miljøteknologi. De må overbevises om at det lønner seg å satse på ren teknologi. Spesielt er mulighetene gode i Øst-Europa, sier han.

Flere jobber

Men Trygve Norman minner om at det som regel ikke går an å få et stort eksportmarked før vi har et hjemmemarked.

– SFT må stille enda strengere miljøkrav til industrien. Det er mulig at jobber vil gå tapt på den måten. Men totalt sett blir det flere arbeidsplasser, fordi det skapes et marked for miljøteknologi, som i neste omgang kan bli eksportvare, sier Norman.

Avdelingssjef Svein Erik

Høst ved Internasjonal miljø- og utviklingsforskning, Norges Forskningsråd, er enig i at markedspotensialet innen miljøteknologi er stort.

Han mener den spesielle norske industristrukturen gjør at det ikke blir enda større fart i satsingen.

For små

– Det er for mange små bedrifter og enslige gründere som engasjerer seg i markedet for miljøteknologi. Vi savner flere store aktører, som har tilstrekkelig kapital og innsikt i markedsføring til å lykkes. En liten bedrift som satser på ett produkt vil ha problemer med å slå gjennom, sier Høst til N&M Bulletin.

Han sier videre at det internasjonale markedet er så gigantisk at norske bedrifter ikke vil ha problemer med å finne en nisje. Han forteller at norske bedrifter hittil har gjort det best innen rensing av luftutslipp, rensing av kommunalt avløpsvann, miljøovervåking og oljevern.

Alvorlig metallforurensning

Restene fra en nedlagt gruve på Sørlandet fører til alvorlig tungmetall-forurensning i flere elver. Denne forurensningen er verre enn den sure nedbøren fra Storbritannia, mener en forsker.

Det er stipendiat Marianne Langedal ved Norges Tekniske Høgskole (NTH) som har utført undersøkelsen av elvene Knabeåni og Kvina i Kvines-

dal kommune i Vest-Agder. På bunnen og langs breddene av disse elvene har hun funnet tydelige spor etter et deponi fra den nedlagte Knaben-gruven, så langt som fem mil nedenfor deponiet.

I Knaben-gruven ble det i perioden 1912 til 1973 utvinnet molybden – et tungmetall som blant annet benyttes i stållegeringer. Sandbankene i elvene inneholder koppar og molybden fra den nedlagte gruven.

– Jeg mener at vannbåren tungmetall-forurensning fra

lokale utslipp er et alvorligere miljøproblem enn sur nedbør fra Storbritannia og andre europeiske land. Når tungmetaller er bundet til elvesand, kan de virke som forurensningskilder i uoverskuelig framtid, sier Langedal til tidsskriftet Gemini.

Det er nå satt i verk flere undersøkelser for å kartlegge gamle gruve-tipper og industri-tomter i Norge. SFT har gitt pålegg om opprydning av ti gamle gruveområder, og har dobbelt så mange på venteliste.

Takk for støtten!

FOA

Fredrikstad og Omeng Avløpsanlegg
Haborneveien 61, PB 1115,
Gamle Fredrikstad
Tlf: 69-322920 Fax: 69-323433

BORRE HAVARIVERNSKOLE

Grunnleggende sikkerhetskurs
for skip- og offshorepersonell.
Boks 70, 3191 Horten
Tlf.: 33 07 32 04 Fax: 33 07 32 05

NORUT Gruppen as

Takk for støtten!

Høland Sparebank

NORGES BONDELAG

Lone Fina Senter A/S

Telefon: 55 24 07 30
Telefax: 55 24 43 30
5233 HAUKELAND

ODAL MEIERI

FELLESMEIERIET
2100 SKARNES

GAMVIK
KOMMUNE

Meld deg inn i
Naturvernforbundet

Tlf. 22 71 55 20

PETERSON
RANHEIM

Postal addresse:
N-7051 Ranheim
Norway

Wittusen & Jensen a.s.
DIN KONTORPARTNER

Skogen stadig dårligere

Skogskadene øker i Europa. Norsk skog er blant den dårligst stilte, viser en ny rapport. England er verst rammet, og hvert fjerde tre i Europa er enten dødt eller alvorlig skadet. Europeiske forskere slår fast at luftforurensning er en viktig årsak.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Rapporten sier at det blir stadig flere bevis for at luftforurensningen skader økosystemer i skog. Både norske og engelske forskere bekrefter overfor N&M Bulletin at tilstanden blir verre.

Lauvtrær verst

Oversikten er laget av ECE-kommisjonen, som administrerer både svovel- og NOx-avtalen. 26,2 prosent av den norske skogen har mistet over 25 prosent av nålene eller bladene sine.

Rapporten gir oversikt over trærnes kronetetthet. Oversikten påpeker at målesystemene varierer fra land til land, slik at resultatene ikke kan sammenliknes direkte.

Rapporten antyder at lauvtrærne i Norge er mer skadet enn bartrærne. Skadeomfanget har også økt voldsomt fra 1991 til 1992, men forskerne mener det hovedsakelig skyldes nye målinger.

Den viktigste forskjellen fra 1991 til 1992 er at overvåkingen i 1992 inkluderte all bjørk i Norge, ikke bare bjørk i barskog, sier Kåre Venn, forskningssjef ved Norsk Institutt for skogforskning (NISK). Men han bekrefter at utviklingen fra 1989 til i dag er negativ.

Svein Solberg ved patologiavdelingen på NISK peker på tørkesomre i 1991 og 1992 som to årsaker til den klart negative utviklingen. Solberg ser ikke bort fra at trærne er svekket på

grunn av forurensning fra før, og at tørken har vært den utløsende faktoren som har gjort skadene synlige.

Rapporten antyder at yngre trær blir oftere skadet enn tidligere.

Liten endring

Skogens tilstand har ikke endret seg vesentlig fra 1992 til 1993, viser en fersk rapport fra Norsk Institutt for Jord- og Skogkartlegging.

Rapporten viser at bjørk har lavere kronetetthet i 1993 enn i 1992, mens situasjonen for gran og furu er omtrent den samme – 0,1 prosent bedre enn i 1992.

England verst

England har relativt størst skader på trærne. Over halvparten av engelske trær har i følge oversikten moderate skader. Men i følge forskerne på Øya er det ikke forurensningen som har skylden.

Utviklingen er negativ, sier Colin Morton ved det britiske Forest Recommision til N&M Bulletin. Forest Recommision er etaten som har ansvaret for

skogforskningen i Storbritannia. Morton mener luftforurensningen har liten betydning for skogskadene.

Vi har ikke registrert noe som tyder på at forurensning spiller inn. Det harde klimaet de siste årene er hovedproblemet. Luftforurensning har nok hovedsakelig effekt i områder rundt industristeder, hevder Morton. Han mener de britiske trærnes helse blir noe bedre hvis klimaet normaliserer seg.

Største vindmøllepark til havs

Schwerin ønsker å bli den rene delstaten i Tyskland. Som et ledd i dette arbeidet vil lokalregjeringen oppføre verdens største vindmøllepark.

Den ambisiøse delstatsregjeringen i Schwerin ønsker at den tynt befolkede og svakt utviklede delstaten skal bli Tysklands rene delstat. Schwerin ønsker å være førende når det gjelder miljøvennlig produk-

sjon av energi. Ifølge den danske avisen Politiken planlegger delstaten, i samarbeid med det lokale energiselskap Stadtwerke Rostock, å utplassere havbaserte vindmøller utenfor den østtyske verftsbyen Rostock.

Dette skal bli verdens største havbaserte vindmøllepark, og prisen vil komme på over to milliarder kroner.

Havmølleparken skal etter planen bestå av 180 store 1000 kilowatt-møller. Problemet er at havbaserte vindmøller på denne størrelsen ennå ikke lages av vindmølleprodusenter i Danmark, USA, Nederland og Japan. Slike vindmøller er under utvikling, men det vil ta tid før de kan serieproduseres.

NOE-ansatt: Oljesøl ufarlig

Forfatteren av den kontroversielle boka «Olje på havet» er ansatt som prosjektleder i Nærings- og energidepartementet med oljepolitikk som område.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

I boka «Olje på havet», som nylig kom ut, legger Aske Børresen fram noe kontroversielle synspunkt på oljekatastrofer. I et intervju i Aftenposten sier han at han ønsker å forandre på folks syn på oljeulykker, og få bort frykten for disse. Forfatteren tar til orde for å revidere oppfatningen av den trussel som oljesøl utgjør, og sier blant annet: «Jeg kan påvise at olje volder minimale skader på mikrolivet, og kun direkte på sølstedet og ut noen kilometer fra kilden».

Departementets politikk?

Aftenposten ramser opp forfatterens merittliste når det gjelder hans kompetanse – blant

annet at han i åtte år har ledet et forskningsutvalg om havforurensning. Det avisen utelater å fortelle, er at forfatteren av «Olje på havet», Jan Aske Børresen, idag er prosjektleder i Nærings- og energidepartementet med oljepolitikk som område. Han er blant annet leder av den interdepartementale arbeidsgruppen som utreder konsekvensene av petroleumsvirksomheten.

Da N&M Bulletin konfronterer Aske Børresen med hans dobbeltrolle, nekter han å kommentere dette og ber om forståelse for at han skrev boka som privatperson. På den bakgrunn avviser han å svare på spørsmål fra N&M Bulletin og trekker tilbake tidligere uttalelser.

På spørsmålet om bokas innhold er å forstå som departementets offisielle oljepolitikk, henviser Aske Børresen til departementets politiske ledelse.

Ikke drøftet

Statssekretær Gunnar Myrvang i Nærings- og energidepartementet, understreker at boka må forstås som uttrykk for Aske Børresens personlige og faglige syn. Myrvang sier videre at Aske Børresen ikke har drøft-

tet bokas innhold med den politiske ledelsen i departementet.

Dersom vi i den politiske ledelsen er uenige med Aske Børresen i hans konklusjoner, burde vi ha full mulighet til å gå i polemikk med forfatteren, sier Myrvang i en kommentar.

Uvanlig praksis

Departementsråd Erik Himle i samme departement, sier til N&M Bulletin at han i løpet av sine 46 år i staten ikke har vært ute for liknende tilfeller.

Vi har selv sagt hatt ansatte i departementet som har skrevet bøker, men det har da vært på andre områder enn dem de har jobbet med i departementet. Vi har ingen klare regler for dette, og det blir dermed opp til den enkelte ansattes skjønn å finne ut av de etiske dilemma, sier Himle.

Han sier videre at en slik bok forståelig nok kan skape usikkerhet om den gir uttrykk for departementets offisielle syn.

Det er likevel klart at når en av våre ansatte skriver bok på egen regning, så bestemmer ikke departementet konklusjonen.

Fullt miljøtap for Norge

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Norge tapte alle sine hovedkrav i miljøforhandlingene med EF. Det viser et internt notat som N&M Bulletin har fått tilgang til.

I et notat fra EU-kommisjonen til ministerrådet fra juli i fjor listes det opp tre miljøkrav fra søkerlandene. Kravene var overgangsordning inntil EU kommer på samme nivå som søkerlandene, forsikring om at bruk av EUs miljøgaranti ved høyere miljøstandarder blir godkjent, og endelig at søker-

landene kan beholde sine standarder der EU ennå ikke har utformet noen politikk.

Det endelige forhandlingsresultatet viser at Norge ikke vant fram på noen av disse punktene. Innen miljømerking av farlige produkter har vi fått overgangsordning på fire år. Utover det, har vi ikke fått noen garanti om at vi kan opprettholde de høyere standardene. Det er dermed mulig at vi i 1999 må senke våre miljøstandarder.

I et notat som Miljøverndepartementet har laget om forhandlingsresultatet, går det

fram at EU har forpliktet seg til å gjennomgå en prosess med sikte på å komme på samme nivå som søkerlandene. Men det ligger ingen garanti i dette, slik som kravet fra søkerlandene var. MD skriver videre at «skulle prosessen, mot formodning, vise seg å bli resultatløs, sikrer forhandlingsresultatet muligheten for Norge til å utløse Romatraktatens 'miljøgaranti'». Men dette er en mulighet som er felles for alle EU-medlemmer, og ikke en spesiell rettighet som Norge har fått.

Takk for støtten!

Oslo grafiske as
Fra ide til ferdig trykk

Tlf. 22 17 34 24
Fax. 22 17 25 19

Sb SOM
INNOVERKAS
Rindha, 4000 Tønsberg. Tlf. 07 00 00

**Syvendedags-
Adventistsamfunnet**

Hovedkontor:
John G. Mattesons vei 13
0687 OSLO
Tlf: 22 27 01 80

Vest-Miljø a/s
6060 HAREID

M Møklegaards
Trykkeri AS
MØKLEGAARD

safari MDUN

Sandbrekkveien 95
5050 NESTTUN
Tlf.: 55 10 40 40

SAUDA KOMMUNE
Sentralbord 0478 30 11
4200 SAUDA

TINE
Vestlandsmeieriet

Takk for støtten!

Tønsbergs Blad

Tlf: 33 31 00 00

Sætra-hus A/SAlex. Kjellands plass 10
2000 Lillestrøm**Lilås Finmekaniske**Kongeveien 75
3190 Horten
Tlf: 33 07 30 44**Mitsubishi Motors Co**MMC Norge AS ... et selskap i Motor Gruppen
Postboks 43 Risløkka, 0516 Oslo
Kontor: Østre Aker vei 62
Telefon: 22 65 14 20
Fax: 22 64 96 99**Felleskjøpet**

MOVAR
INTERKOMMUNALT SELSKAP
FOR MOSSEREGIONEN
Postadr.: MOVAR, Postboks 24, 1570 Dilling
Kontoradr.: Larkollen 7, Rygge
Tlf. 69 26 82 22, Telefax 69 26 82 03

GASSARMATURStrømsveien 223
0668 Oslo
Tlf: 22 64 65 50

NOx og svovel i samme avtale?

En internasjonal avtale om luftforurensning som omfatter både nitrogenoksider (NOx), svovel og bakkenært ozon kan bli innført. NOx-avtalen skal reforhandles, og det kan ende i en ny type avtale som tar hensyn til mer enn én forurensningskilde.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Dagens internasjonale avtaler gjelder for hver enkelt forurensningskilde isolert – svovel, NOx, VOC (flyktige organiske forbindelser). Men disse forurensningene virker i praksis sammen – f.eks. danner svovel og NOx i fellesskap sur nedbør.

I mars møtes en strategigruppe i Geneve, for blant annet å diskutere en slik modell. Gruppen arbeider på oppdrag av FN's økonomiske kommisjon for Europa (ECE), som har ansvar for avtalene om luftforurensning.

– Arbeidsgruppen skal på møtene i mars og august drøfte hvordan NOx-problematikken skal angripes, sier Jan Thompson,

son, leder i den norske forhandlingsdelegasjonen. – Vi kan angripe de nye forhandlingene som en ren NOx-sak. Det er kanskje ikke så sannsynlig, sier Thompson, som nevner blant annet disse alternativene:

NOx-forhandlingene blir forhandlinger om en forsøringsprotokoll, hvor svovel og ammoniakk inkluderes. VOC kommer inn i samme avtale som NOx. NOx og VOC danner fotokjemiske oksider. Den viktigste er bakkenært ozon, som skader stadig mer natur.

– Den siste koblingen er ikke den minst viktige, sier Thompson, som understreker at man ikke må gape over for mange områder.

Ikke alt samtidig

Det er lite sannsynlig at CO₂ kommer direkte inn i denne prosessen. Disse forhandlingene føres i et helt annet organ enn ECE.

– Jeg tror andre land er åpne for å se kombinasjoner i forhandlingene, sier Thompson. Spørsmålet har vært luftet på strategimøter tidligere, men blir først i år grundig diskutert.

– Jeg vil samtidig påpeke at vi ikke kan løse alt på en gang. Ved en full kobling kan vi gjøre oss selv en bjørnetjeneste. Vi må finne en passende måte for å se NOx i sammenheng

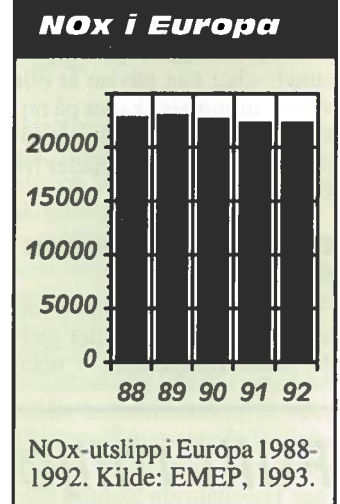
med andre beslektede tiltak, sier Thompson. Han mener man vil være heldige om forberedelsene til de nye NOx-forhandlingene er ferdige innen utgangen av 1994.

Ambisjoner avgjør

– Forhandlingene om en ny NOx-protokoll vil stå og falle på ambisjonsnivået til landene, sier fagsjef i Naturvernforbundet, Fredrik Theisen.

– Det blir ikke automatisk miljøvern av å koble for eksempel NOx, VOC og bakkenært ozon i en avtale, men det er logisk å gjøre det slik.

Theisen advarer likevel mot at avtalene blir for kompliserte, fordi gjennomslagskraften da kan bli dårligere.

LOOC bruker mahogni

Organisasjonskomiteen for OL, LOOC, bruker mahogni på et av sine luksustoaletter. Mahogni er et sterkt truet tropisk treslag, og OL-arrangøren blir kraftig kritisert.

– Mahognien benyttes på et spesielt toalett hvor det er noe innredning, sier innkjøper Tor Halvorsen i LOOC. Utstyret er leid fra England, men ifølge LOOC er det ikke problematisk å bruke det truede tresla-

get. – Dette er så lite at vi ikke kan bry oss med det, mener Halvorsen.

Men LOOC får kraftig kritikk fra det norske Regnskogsfondet, som arbeider for bevaring av regnskogen.

– Mahognijakten er årsaken til store miljødeleggelser og overgrep mot indianere og andre folkeslag i regnskogene. Mahogni brukes hovedsakelig til pyntegenstander, toalettse-

ter og andre mindre ting. Siden treslaget er så verdifullt, brukes det bare i mindre mengder og eksklusive sammenhenger, sier Lars Løvold, daglig leder i Regnskogsfondet.

– Jeg trodde LOOC var mer bevisst i dette spørsmålet, men denne saken er et uttrykk for at OL på Lillehammer ikke tar rovdrift på edeltre alvorlig nok, mener Løvold.

EU betyr flere sprøytemidler

Norge tapte på alle punkter i forhandlingene med EU om regler for import av sprøytemidler i landbruket. Det betyr at vi må tillate langt flere sprøytemidler enn i dag.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Like før jul ble det klart at Norge ikke fikk gjennomslag for sine krav om sprøytemidler i medlemskapsforhandlingene med EU. Norges tre krav:

- Norge skal ikke godkjenne sprøytemidler som allerede er forbudt.
- Nye sprøytemidler må være like lite eller mindre miljøfremtlig eller mindre enn de som allerede er i bruk.
- Vi må kunne ta nasjonale hensyn til økologi og klima når nye midler skal vurderes for godkjenning.

Norge har en mer omfattende forbudsliste over plantevernmidler enn EU. Der er det forbud bare mot de aller farligste midlene, ifølge en rapport fra Fridtjof Nansens Institutt. I Norge er omlag 120 sprøytemidler godkjent for salg, mens det finnes omlag 700 plantevernmidler på EU-markedet. Ifølge en rapport laget av forsker Karl Georg Høyser ved Vestlandsforskning vil to tredjedeler av de 700 plantevernmidlene komme på EUs felles godkjente liste. Hvis Norge blir EU-medlem kan vi dermed bli tvunget til å godta fire ganger så mange sprøytemidler som er godkjent i dag.

Fri flyt

Byråsjef Carl Erik Semb i Landbruksdepartementet sier til N&M Bulletin at det var hensynet til den frie flyten av varer som gjorde at EU sa nei til alle disse tre kravene.

– EUs regler om felles godkjenning av sprøytemidler er helt nytt. EU satte derfor mye

inn på at søkerlandene måtte akseptere dette.

– Hvorfor fikk ikke Norge en overgangsordning, slik vi fikk

det innen miljømerking? – Fordi vi mener at det ikke har noen praktisk betydning. Først nå skal EU begynne å utforme felles godkjenning av sprøytemidler. Det vil ta ti – femten år før det finnes en fullstendig liste, sier Semb.

Semb sier videre at EU har akseptert Norges generelle begrunnelse for kravene. Norge tolker dette som at vi ikke trenger å tillate bruk av midler som vi allerede har forbudt. Men denne tolkningen er vi foreløpig alene om, og den må utprøves i konkrete saker når og hvis den tid kommer.

Forhandlingsresultatet for sprøytemidler har for øvrig ingen konsekvens for EØS-avtalen. Her har vi fullt unntak for EUs regler.

Klimakonvensjonen trer i kraft

Den internasjonale klimakonvensjonen vil tre i kraft 21. mars i år, etter at listen over land som har ratifisert konvensjonen passerte femti land like før jul.

N&M Bulletin
Gunnar Bolstad

Mer enn 150 land har undertegnet avtalen, som utgjorde en av bærebjelkene i prosessen fram mot Rio-konferansen i 1992. Det er imidlertid de enkelte nasjonalforsamlingenes tilslutning, eller ratifikasjon, som avgjør hvor fort internasjonale konvensjoner trer i kraft. For klimaavtalens vedkommende trer den i kraft tre

måneder etter at det femtiende land har ratifisert.

Portugal står registrert som land nummer femti, men kom i mål samme dag som Danmark, Spania og EU i sin helhet. Typisk nok var det noen av de mest klimautsatte nasjonene som var først ute, som Mauritius, Seychellene og Marshalløyene. Overraskende nok kom USA i mål som nummer fire allerede i oktober 1992, og USA har siden vist god vilje til å nå et mål om CO₂-stabilisering på 1990-nivå innen år 2000, et mål som amerikanerne absolutt ikke ville godta under forhandlingene. Norge passerte målstrukken som nummer 30, og ble ikke registrert før i juli 1993.

I Norge er det nedsatt ettver-

departementalt utvalg som arbeider med den nasjonale klimahandlingsplanen som konvensjonen krever. Den norske regjeringen skal ta stilling til et planutkast før påske. Utvalget er ennå beskjeftiget med fakta-grunnlaget for planen, men vil ta fatt på virkemiddeldiskusjonen i månedsskiftet januar/februar.

Både CO₂-sluk (f.eks. skogplantning), reduksjoner av andre klimagasser og felles gjennomføring med andre land vil inngå i vurderingen. Konvensjonspartene er forpliktet til å legge fram en slik nasjonal plan seks måneder etter at konvensjonen har trådt i kraft, det vil si innen september i år.

Uvisst om Drøbak

Samferdselsdepartementet arbeider sakte med behandlingen av klagen på Veidirektoratets hovedplan for en fast forbindelse over Oslofjorden ved Drøbak. Trolig vil resten av januar gå med før ankesakene er behandlet.

Samtidig er departementet i ferd med å gjennomføre en ny vurdering av økonomien i prosjektet. Den omstridte bruforbindelsen er kostnadsberegnet til over 1,5 milliard kroner, hvorav minst 300 millioner må bevilges rett fra statsbudsjettet.

Import av KFK? Import av brukt KFK kan bli aktuelt i framtiden, skriver KBF-informasjon. Per Døyle i SFT sier til N&M Bulletin at ingen har søkt om å få importere brukt KFK.

Takk for støtten!

aquateam

norsk varteknologisk senter as

NORCEM FoU
Sement – Betong
Miljø – Energi
Vi har kompetansen

SPAREBANKEN MØRE

Takk for støtten!

Gilde
 BØNDERNES SALGSLAG

 TYSFJORD
 KOMMUNE

KRONE-KAFFE AS
 Midtunhaugen 8 • Postboks 175, N-5051 Nessun

Kværner Energy a.s.

 Vannkraft - ren og
 miljøvennlig energi
KVÆRNER
FOKUS
 Bank

J. Galleberg a.s.
 makers of chocolate, confectionery and fine foods

Stavanger Aftenblad
 - avisen for hele familien

 NORSK
 LOKOMOTIVMANNSFORBUND

Ny kommisjon for bærekraft

NEW YORK: FNs nye kommisjon for bærekraftig utvikling (CSD) vil vektlegge metoder foran målsetninger. Etter flere års diskusjoner om hvilke mål man skal nå, vil man i større grad konsentrere seg om hvordan man skal nå målene.

 N&M Bulletin
 Gunnar Bolstad

Kommisjonen skal arbeide på tre plan. For det første skal den koordinere og integrere de ulike kreftene som arbeider med bærekraftighetsspørsmål innenfor FN-systemet. I dag arbeides det mye parallelt i de ulike byråene, i tillegg til at det er direkte motsetninger mellom prioriteringene i de ulike hjørnene av FN-systemet.

Dernest skal kommisjonen bygge opp en database over ulike løsningsmodeller. Miljøpolitikken er fortsatt på et tidlig stadium i mange land, og det er ikke noe poeng i at alle land skal gjøre de samme feilene. Samtidig er det ikke sikkert at alle løsninger fungerer like godt over alt. Et viktig skritt blir å lage en oversikt over gode og billige løsninger. Dessuten skal kommisjonen arbeide med nye samfunnsøkonomiske begreper for bruttonasjonalprodukt og miljøindikatorer. Den tredje ambisjonen er å ha en åpen dør til organisasjoner utenfor FN-systemet. Kommisjonen ønsker å ha en dialog med både miljøbevegelse og næringsliv.

Ingen myndighet
 CSD får ingen formell myndighet, men tar sikte på å bygge opp en posisjon som gir grunnlag for å gi autoritative råd.

Kommisjonens arbeid vil blant annet bli basert på utredninger fra ekspertgrupper som organiseres under kommisjonen. I tur og orden skal ekspertgruppene legge grunnlaget for en revurdering av alle de sju kapitlene i Agenda 21, det svært omfattende dokumentet som ble vedtatt under Rio-konferansen i 1992. Flere separate konferanser vil bli arrangert i løpet av det neste året, i tilknytning til kommisjonens arbeid.

Malaysia leder

Rent organisatorisk ligger CSD direkte under ECOSOC, FNs komite for økonomiske og sosiale spørsmål. CSD har 53 medlemmer som i første omgang sitter i to år. Alle medlemslandene i FN har imidlertid møte- og talerett. Malaysias FN-ambassadør er leder for kommisjonen. Et eget sekretariat med omlag 20 medarbeidere er knyttet til den nye bærekraft-kommisjonen.

Rike lands livsførsel på dagsorden i Oslo

Omlag 40 fremtredende eksperter og politikere kommer til Oslo 19. og 20. januar for å delta på FN-konferansen om forbruk og bærekraftig utvikling. Det er livsførselen i de rike landene som skal settes på dagsorden.

 N&M Bulletin
 Gunnar Bolstad

Konferansen arrangeres i regi av FNs kommisjon for bærekraftig utvikling (CSD), etter et initiativ fra miljøvernminister Thorbjørn Berntsen. Rapporten fra konferansen skal presenteres av Berntsen på den neste sesjonen i CSD i mai.

Konferansen i Oslo markerer et startskudd for et vanskelig arbeid. Deltakerne skal ta for seg energi, transport, handel og en ny økonomisk poli-

tikk i OECD-landene. Blant deltakerne finner vi alle de nordiske miljøvernministrene, samt den nederlandske, Gro Harlem Brundtland, Islands president Vigdis Finnbogadóttir og den britiske miljøøkonomen David Pearce. I tillegg til de offisielle deltakerne kommer det også 40 observatører med talerett. Konferansen er åpen for pressen.

Pinlig IMO-liste

FNs internasjonale skipsfarstorgsorganisasjon, IMO, har laget en liste over skip som er holdt tilbake på grunn av feil og mangler, skriver TradeWinds. På denne måten vil IMO straffe disse skipene og deres redere. 305 skip er nå på denne listen.

Økologisk landbruk i EU

EU-kommisjonen ønsker at genmodifiserte organismer skal kunne brukes i økologisk landbruk, melder Norsk Økologisk Landbrukslag (NØLL). - Med nærmere tilknytning til EU kan vi få regler som strider mot våre mål, sier Eivind Brendehaug i NØLL.

Vil ikke stenge Ignalina-kraftverket

Litauens regjering nekter å stenge den ene atomkraftreaktoren ved Ignalina-anlegget, for at reaktoren kunne repareres og utbedres.

 N&M Bulletin
 Ole P. Pedersen

Den europeiske investeringsbanken, EBRD, vedtok på et møte i London i desember å tilby Litauen teknisk bistand for å oppgradere den ene reaktoren ved Ignalina-kraftverket som dekker 80 prosent av Litauens energiforbruk. Regjeringen i Litauen har foreløpig takket nei, i følge UNDP og litauiske aviser.

- De to reaktorene ved Ignalina-kraftverket kan produsere med maksimum 80 prosents effekt på grunn av sikkerheten, forteller Jørgen Lissner, representant for FNs utviklingsprogram, UNDP, i Litauen.

- Hvis man stanser den ene reaktoren blir det underskudd på strøm i Litauen. Da må produksjonen på den andre reaktoren bli over denne grensen på 80 prosent. Det mener litauerne ikke er forsvarlig, sier Lissner.

EBRD disponerer et atom-sikkerhetsfond, som blant andre Norge har gitt penger til. Støtte til opprustingen av Ignalina skulle komme fra dette fondet.

Kayko Itoh, pressetalskvinne for EBRD, sier til N&M Bulletin at forhandlingene mellom Litauen og EBRD fortsetter. Hun vil ikke bekrefte opplysningene fra UNDP og litauiske aviser om at tilbudet fra EBRD er avvist av Litauens regjering.

- Må stenge

Danmarks energiminister, Jan Sjurson, sa i desember at Ignalina burde stenges. Utsagnet ble ifølge BBC møtt med protester fra Litauens atom-sikkerhetsinspeksjon. Et EU-finansiert prosjekt undersøker nå Ignalina-kraftverket, og prosjektets endelige rapport ventes ferdig i april.

Miljørådgivere venter i spenning

Mange kommunale miljøvern-rådgivere lever i spenning for tiden. Bare 35 prosent av dem har faste stillinger. Resten må vente til den neste kommunale økonomiproposisjonen kommer før de får vite om finansieringen av stillingene går i orden.

I dag lønnes miljøvern-rådgiverne med øremerkede statlige bevilgninger. På sikt er det meningen at disse midlene skal gå inn i det vanlige inntekts-systemet som regulære rammebevilgninger. Før dette kan

skje, må man imidlertid sikre seg at miljøvern-rådgiverstillingene faktisk opprettholdes.

- Miljøverndepartementet (MD) er i ferd med å kartlegge situasjonen i kommunene. Utslaget er ikke gitt. Det har vært grunn til å frykte et tilbakeslag, og derfor gjorde vi også oppmerksom på dette aspektet i teksten til årets statsbudsjett, sier Einar Holtane, som koordinerer Mik-prosjektet (Miljøvern i kommunene) i MD.

- De miljøvern-rådgiverne som er blitt ansatt etter prøve-

prosjektfasen sliter med de samme introduksjonsproblemene som vi gjorde, sier Torgeir Sørensen, miljøvern-rådgiver i Stavanger og leder av Forum for lokalt miljøvern.

- Vi mener at en videreføring av MIK-prosjektet er nødvendig. Mange kommuner vil nok unnlåte å videreføre reformen uten at staten støtter økonomisk, sier Sørensen, som ikke utelukker at en fortsatt øremerking av midler kan bli nødvendig.

Takk for støtten!

 SIO-CATERING AS
 STUDENTKAFEE AS

Figgjo as
Kvaløya Avfallsselskap A/L
 STRANDGATA 58 • POSTBOKS 333
 9501 HAMMERFEST
 AVFALLSANLEGG TI 18 911 Årvingstøder
 KONTOR TI 13 361 Mon-Fre 08.00 - 16.30
 Kvaløya
 Torst. 18.30 - 19.00

FSA
 - alt innen
 spesialavfall
 Finnmark Spesialavfall as
 Postboks 2178, 9501 Alta

 HAUGESUND
 KOMMUNE

 norske fiskesoppdretters forening
 OPPRETT AV ROK OG SKULDRE AV ANNEKST AV FISKERIEKONOMER

NORCEM FoU
 Sement - Betong
 Miljø - Energi
 Vi har kompetansen

For alle naturmålere!
 Som er skolen med
 økologisk, grøntdrevet,
 etlig hushold, ut-
 og grønningsarbeid, bar-
 tridningsnett, moderne
 fiske- og røstebiler,
 ny hagearbeid, verktøyer
 for håndarbeid, arbeid
 og hagearbeid, og
 etter og egen steg.

Skolen for deg som vil
 bli en av de fremtidige!

SKOLEN LIGGER VED TRONDHEIMSFJORDEN
 SEND MEG FYLDIG INFORMASJONSHJEPE

NAVN: _____

ADR.: _____

**FOSEN
 FOLKEHØGSKOLE**
 7100 RISSA • Tlf. 776 51 260

Nye stoffer i maten?

Danskene stemte ikke imot det EU-direktivet som åpner for mer og flere tilsetningsstoffer i mat. Dette har skapt debatt i Danmark, og i Norge er spørsmålet om direktivet betyr nye tilsetningsstoffer også i norsk mat.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Det omstridte EU-direktivet som omhandler antall og mengde tilsetningsstoffer i mat ble nylig behandlet i et minister-rådsmøte. Danmark og Italia unnløt å stemme mot direktivet, og landene tok heller ikke

ibruk EUs såkalte miljøgaranti som kunne sette direktivet ut av kraft i disse landene.

Direktivet skal nå behandles i Europa-parlamentet og i Ministerrådet før det etter all sannsynlighet blir endelig vedtatt til høsten. Deretter vil det gå to år før direktivet trer i kraft og medlemslandene må gjennomføre de nye reglene.

75 nye stoffer

Danskene frykter at det nå gis åpning for 75 nye tilsetningsstoffer som idag ikke er tillatt. Ifølge avisen Politiken betyr dette at det for første gang blir mulig å bruke antibiotika i mat – nemlig til overflatebehandling av ost. I tillegg åpner EU-

direktivet for bruk av større mengder av enkelte stoffer enn det til nå har vært lovlig å bruke. Blant annet kan mengden av nitrit og nitrat, som idag kun er tillatt i små mengder på grunn av frykt for kreftfare, øke.

Prosjektleder Kirstin Færden i Statens næringsmiddeltilsyn sier i en kommentar til N&M Bulletin at hun regner med at EU- og EFTA-landene vil forhandle om direktivet, for at det eventuelt skal inngå i EØS-regelverket etter at det er vedtatt i EU. Dersom direktivet vedtas og blir en del av EØS-avtalen, må øker antallet tillatte tilsetningsstoffer i Norge fra rundt 250 idag til nærmere 350. I likhet med Norges astma- og allergiforbund mener Færden at det i framtiden kan bli vanskeligere for de som er ømtåelige for enkelte tilsetningsstoffer. Det kan komme nye, for oss ukjente varer på markedet, og antall tilsetningsstoffer vil øke.

1992 var 0,19 grader høyere enn denne perioden, mens 1990 – det varmeste året som noen sinne er målt – lå hele 0,4 grader høyere.

1993 var etter alt å dømme varmere enn 1992, og går inn som et av de ti varmeste år i historien, til tross for at vulkanutslippene fra Pinatubo på Filippinene bidro til avkjøling.

– Det er en klimaendring i gang. Spørsmålet er om den er menneskeskapt eller ikke, sier David Bennetts ved det britiske meteorologiinstituttet til avisen The Independent.

De foreløpige analysene viser at 1993 ble det sjette varmeste året siden globale målinger startet. Den globale middeltemperaturen ligger anslagsvis 0,27 grader Celsius høyere enn gjennomsnittstemperaturen for perioden 1951-1980.

Britiske klimaforskere tror Pinatubo-utbruddet i 1991 har bidratt til en avkjøling på cirka 0,2 grader i året, noe som har forhindret en fortsatt stabil oppvarming av klimaet. Forskerne mener at Pinatubo-effekten er i ferd med å gå over og at oppvarmingen vil fortsette uhindret. – Selv med en Pinatubo-effekt vil den globale middeltemperaturen øke fram mot 2000, sier Phil Jones, seniorforsker ved University of East Anglia, til The Independent.

Takk for støtten!

 Et produkt fra Stabburet

steri NORDEN A.S.
Postboks 354, 3200 Sandefjord

A.S. VESTSINK

Bjergs Patentcenter

Postboks 354, 3200 Sandefjord
Tlf: 0342 19 19
Telefax: 0342 19 19

NORE OG UVDAL KOMMUNE

– Økokommunen i Numedal –

Vitamed AS

DEWA
N O R G E A / S
Nordisk Eneprodusent

Postboks 34
1410 Forsand
Tlf: 61 70 32 99
Fax: 51 70 32 74

Mineralgjødning – jord og menns fertilitet

DEBATT

Ola Kaarstad, Norsk Hydro

I et leserinnlegg i N&M Bulletin nr. 22 1993 setter IB Kondrup fra Helios fram følgende påstander:

1. Mineralgjødning er et av de mest ødeleggende produktene for jorda og jordbruket. 2. Dyrs forplantningsevne blir sterkt redusert når de føres med mineralgjødning. 3. Skolemedisinen mistenker mineralgjødning for å være årsaken til at forplantningsevnen hos mennesker har gått kraftig tilbake.

Den første påstanden er vi vant til å høre fra den siden som IB Kondrup representerer; antroposofisk/økologisk tænkning eller filosofi.

I praktisk jordbruk kan det ikke påvises skadevirkninger av noe slag etter langvarig og riktig bruk av mineralgjødning. Tvert i mot har jordas fruktbarhet økt ved en slik driftsform.

Et eksempel som ofte blir

brukt for å vise mineralgjødningens skadevirkninger er at jorderosjonen øker når det gjødsles. Men dette bygger på feilslutninger. Næringsfattig jord kan bare gi brukbare avlinger når den tilføres næringsstoffer. Derfor har jord av denne typen ofte blitt dyrket opp først etter at mineralgjødning er blitt tilgjengelig. Når jorda blir liggende åpen, terrenget heller og værforholdene er ugunstige, blir resultatet ofte kraftig erosjon. Men erosjonen er ikke et resultat av gjødslinga, det er bruksendringen som er årsaken.

Motsatt kan en ved å ta i bruk mineralgjødning, øke avlingene så mye på ikke erosjonsutsatt jord, at jord der risikoen for erosjon er stor, kan ligge med permanent plante-dekke og dermed beskyttes mot uheldige værforhold.

Når det gjelder de to neste påstandene, har vi forelagt dem for de fremste ekspertene innen

skolemedisinen her til lands. Deres kommentarer kan oppsummeres som følger:

1. De har ikke hørt om noe dyreforsøk som viser nedsatt forplantningsevne ved bruk av mineralgjødning.

2. Dersom et seriøst forskningsinstitutt hadde påvist et slikt resultat, ville det vært en kjempesensasjon, og spredt seg som tørt gras i forskningsmiljøet.

3. Mange faktorer mistenkes for å ha noe med den nedsatte fertiliteten å gjøre, mineralgjødning er ikke blant dem.

Til slutt nevner vi at vi kjenner til de undersøkelsene som IB Kondrup referer til når det gjelder nedsatt fertilitet hos okser føret med mineralgjødning. De ble utført for 30 år siden i Tyskland, og er ikke vitenskapelig anerkjent i tysk forskningsmiljø.

Danske miljøsoldater i øst

Det danske forsvaret foreslår at deres soldater brukes til å rydde opp i årtiders miljøsvineri på militærbaser og militære øvelsesområder i de tidligere Warszavapakt-landene.

Opprydding av forlatte baser er en del av de bilaterale avtalene som Danmark har inngått med Polen og de baltiske landene på forsvarsområdet. Forsvaret mener at de har gode forutsetninger for å klare dette, og mener at dette er den beste måten å bruke den såkalte danske øst-hjelpen på.

(Politiken)

UNION
– et godt papir

**DIREKTORATET
FOR
SIVILT BEREDSKAP**

PLM MOSS
GLASS DIVISION

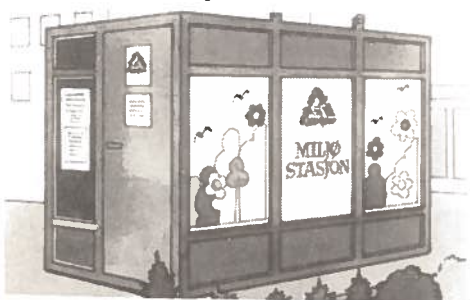
Oslo kommune
Renholdsverket

De fleste brukte batterier er søppel!

UNNTAKENE ER KNAPPCELLER OG OPPLADBARE BATTERIER

Vanlige småbatterier inneholder ikke lenger tungmetaller, og Statens forurensningstilsyn (SFT) sier at de trygt kan kastes i søpla. Oslo renholdsverk vil derfor innstille innsamlingen av vanlige batterier fra 1.1.1994.

Brukte batterier med retursymbol bør leveres inn der de ble kjøpt. Forhandlere av merkepliktige batterier er pliktig til å ta dem i retur. Slike batterier kan også leveres gratis til Miljøstasjonene som er utplassert i Oslo.

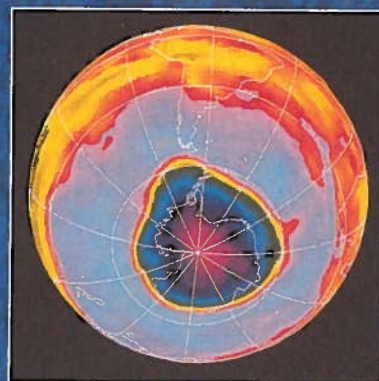
Norsk Oljevernforening
For Operatørselskap

NOFO er en privat oljevernorganisasjon som eies av de norske operatørselskapene.

I tilfelle av et ukontrollert utslipp eller utblåsning på norsk kontinentalsokkel har ethvert medlem av NOFO tilgang på nødvendig oljevernutstyr.

NOFO har i alle år drevet omfattende forskning og utvikling for å oppnå en bedre oljevernberedskap. Dette har ført til et ledende land innen oljevern.

BEVAR OZONLAGET!

*Alle kommuner bør gjøre
som Stavanger kommune.
Inngå en avtale om gjenvinning
av KFK-gassene i isolasjonsskum
og kuldekrets fra kasserte
kjøle- og fryseskap.*

 **NORSK
KJØLEINDUSTRI AS**

Tlf.: 51 80 17 10 Fax: 51 80 17 20

UORGANISK INDUSTRIAVFALL?

Vi kan løse Deres avfallsproblem til konkurransedyktig pris.

Kontakt oss på tlf. 22 83 84 24 eller
fax. 22 83 84 02

 Miljøindustri a.s

Et Aker selskap

Munkedamsveien 45
Postboks 1386 Vik
0114 Oslo
Telefon: 22 83 84 24
Telefax: 22 83 84 01